

НАВЧАЛЬНИЙ КУРС (<i>Syllabus</i> = ОП + НП + РНПД + розклад + Викладач)		
<i>Група полів</i>	<i>Поле</i>	
Назва	– код у загальноуніверситетському класифікаторі (шифр спец. + рівень освіти {Б/М/А/Д} + шифр дисц. за ОП) + назва за ОП {посилання на місце у <i>Навчальному Плані</i> }	144БОК5. Філософія
Анотація курсу	– перелік тем [питань], що розглядаються у дисципліни	<p>Змістовий модуль 1. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ</p> <p>Проблема визначення філософії. Філософія і здоровий глузд. Філософська методологія та межі філософського знання. Співвідношення філософії та науки. Ідеалізм та його різновиди (об’єктивний, суб’єктивний, трансцендентальний, абсолютний). Матеріалізм та його різновиди (стихійний, механістичний, діалектичний). Дуалізм. Феноменалізм. Філософський реалізм та його різновиди (представницький, причинний, критичний).</p> <p>Проблеми буття в філософії: історія становлення та сучасні уявлення. Матерія, її властивості, атрибути та основні форми існування. Сутність, походження і характерні риси свідомості. Що таке філософія свідомості? Філософська психологія. Проблема свідомості іншого. Аргумент від аналогії та його критика. Структура і функції свідомості. Суспільна свідомість: поняття, структура і функції.</p>

Що таке філософська теорія пізнання? Проблема пізнання в історії філософії. Теорія пізнання та її основні проблеми. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне у науковому пізнанні. Проблема істини у науковому пізнанні. Логіка, методи і форми наукового пізнання. Наука як предмет філософського осмислення Реалізм здорового глузду. Виклик скептицизму та проблема засад людського пізнання. Принцип «Cogito». Що таке філософія науки? Філософські проблеми наукового методу. Проблема індукції та спроби її розв'язання. Верифікація та фальсифікація. Фальсифікаціонізм: гіпотези та спростування. Сцієнтизм та його філософська критика. Основні концепції розвитку: поняття і загальна характеристика. Діалектика як загальна концепція розвитку: сутність та основні принципи. Метафізика та її різновиди. Поняття і система законів діалектики. Основні закони діалектики: сутність, зміст.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ.

Людина та її походження як предмет філософії. Соціальні ролі особи. Людина і суспільство. Права і свободи як критерій суспільного прогресу. Сенс життя людини. Філософські проблеми життя та смерті людини. Філософська проблема свободи людини: негативна та позитивна свобода, свобода совісті та свобода слова. Що таке соціально-політична філософія? Проблема рівності у соціальному та політичному вимірах: рівний

		<p>розподіл благ та можливостей, демократія (пряма та посередницька). Критика демократії. Спроби філософського обґрунтування та виправдання права держави на обмеження свободи, застосування сили і покарання. Право громадян на прояв громадянської непокори. Суспільство як соціальна система і основа життєдіяльності людини: сутність і зміст. Економічна, соціальна, політична, духовна сфера суспільства: поняття, зміст. Цінності: поняття, класифікація і роль у житті суспільства. Суспільний прогрес: поняття, фактори і критерії.</p> <p>Що таке філософія релігії? Ідея Бога. Проблема доведення та аргументи щодо існування Бога. Проблема зла та теодицея. Віра та розум: проблема співвідношення. Філософські спроби пояснення чудес. Проблема смерті у філософії. Нудна вічність. Релігієзнавство як галузь гуманітарного знання. Сутність і походження релігії, її місце в житті суспільства. Основні риси і особливості світових релігій. Світові релігії: буддизм, християнство, іслам. Нетрадиційні релігійні культури. Класифікація нових релігійних культів. Релігії і церкви в Україні. Свобода совісті і віросповідання, їх законодавче закріплення в Україні.</p> <p>Що таке моральна філософія? Структура етико-філософського знання: прикладна етика, етичні теорії, мета-етика. Спроби філософсько-теоретичного обґрунтування етичних концепцій (теорія добродесного життя, деонтологія, консеквенціалізм). Проблеми мета-етики</p>
--	--	---

		(натуралізм, релятивізм, емотивізм). Предмет і завдання етики, її місце в системі інших наук. Походження і сутність моралі, її структура і функції. Моральна регуляція і специфіка її прояву в умовах професійної діяльності. Предмет і зміст естетики як науки, її проблемне коло. Основні категорії естетики.
	– перелік дисциплін, які є передумовою вивчення курсу	Історія України
	– перелік дисциплін, для яких курс є передумовою	Курс є передумовою для вивчення низки дисциплін циклу професійної підготовки, а саме: «Екологія», «Теоретична та технічна механіка», «Технічна термодинаміка», «Теплофізика»
	– очікуваний результат	Результати навчання з дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми (програмних результатів навчання) виявляються у сформованих у студентів здатностях щодо здатності на основі самостійного навчання оцінювати відповідність якісних та кількісних показників рівня розвитку власних пізнавальних процесів встановленим нормам та вимогам у професійній сфері; здатності застосовувати сучасні технології, новітні матеріали, обладнання, інструменти, процеси з урахуванням специфіки спеціальності; здатності обирати обґрунтовані підходи, методи та інструментальні засоби для вирішення фахових завдань, застосовуючи знання та розуміння предметної області і професійної спрямованості; застосовувати інноваційні підходи для вирішення

професійних завдань; застосовувати закони формальної логіки в процесі діяльності; здатності використовувати знання методів управління взаємодією суспільства та природи на основі використання економічних, соціальних та енергетичних та екологічних чинників для збереження природних ресурсів із застосуванням сучасних засобів комунікацій; здатності діяти соціально відповідально та соціально свідомо.

Також вони виявляються у **знаннях** історичних типів філософування, філософських напрямів і шкіл, видатних мислителів; концептуальних особливостей постановки питань та відповідей на «великі філософські питання» найбільш помітних мислителів; принципів сталого розвитку суспільства для забезпечення реалізації превентивних заходів з охорони довкілля та збереження природних ресурсів на регіональному (місцевому) рівні; наукових понять, теорій і методів, необхідних для розуміти та враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, що впливають на формування технічних рішень.

а також уміннях на основі самостійного навчання оцінювати відповідність якісних та кількісних показників рівня розвитку власних пізнавальних процесів встановленим нормам та вимогам у професійній сфері; обґрунтовувати та аргументовано захищати власну позицію; проводити спостереження, інструментальний й лабораторний контроль якості теплоенергетичного обладнання, проводити внутрішній контроль за

		<p>роботою теплоенергетичного устаткування та обладнання на промислових об'єктах і підприємствах; застосовувати в практичній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи; аналізувати напрямки вдосконалення існуючих природоохоронних технологій та обладнання для підвищення їх ефективності; продемонструвати розуміння необхідності дотримання професійних і етичних стандартів високого рівня у діяльності в теплоенергетичній галузі.</p>
	<p>- компетентності за ОПП:</p>	<p>ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК6 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>

		<p>ЗК7 Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК8 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК9 Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p>
	- результати навчання за ОПП:	<p>РН7 Розробляти і проектувати складні вироби в теплоенергетичній галузі, процеси і системи, що задовольняють встановлені вимоги, які можуть включати обізнаність про технічні й нетехнічні (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) аспекти.</p> <p>РН12 Розуміти ключові аспекти та концепції теплоенергетики, технології виробництва, передачі, розподілу і використання енергії.</p> <p>РН16 Розуміти нетехнічні (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) наслідки інженерної практики.</p> <p>РН17 Аргументувати і доносити судження, які відбивають інженерні рішення в сфері теплоенергетики та відповідні соціальні, екологічні та етичні проблеми до фахівців і нефахівців.</p>
Місце курсу у НП	- [розподіл по семестрах]	Перший, третій рік, весняний семестр.
	- обсяг кредитів	Весна – 3 кредити.
	- тижневе навантаження (лекції + практична частина)	(1 – 1).
	- форма контролю	Екзамен.
Зміст курсу	- лекційний курс (тема розділу + питання для самост. роботи)	Змістовий модуль 1. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.

Проблема визначення філософії. Філософія і здоровий глузд. Філософська методологія та межі філософського знання. Співвідношення філософії та науки. Ідеалізм та його різновиди (об'єктивний, суб'єктивний, трансцендентальний, абсолютний). Матеріалізм та його різновиди (стихийний, механістичний, діалектичний). Дуалізм. Феноменалізм. Філософський реалізм та його різновиди (представницький, причинний, критичний).

Тема 2. Проблеми онтології, їх значення для теорії та практики.

Проблеми буття в філософії: історія становлення та сучасні уявлення. Матерія, її властивості, атрибути та основні форми існування. Сутність, походження і характерні риси свідомості. Що таке філософія свідомості? Філософська психологія. Проблема свідомості іншого. Аргумент від аналогії та його критика. Структура і функції свідомості. Суспільна свідомість: поняття, структура і функції.

Тема 3. Пізнання як відображення оточуючої дійсності.

Що таке філософська теорія пізнання? Проблема пізнання в історії філософії. Теорія пізнання та її основні проблеми. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне у науковому пізнанні. Проблема істини у науковому пізнанні. Логіка, методи і форми наукового пізнання. Наука як предмет філософського осмислення Реалізм

здорового глузду. Виклик скептицизму та проблема засад людського пізнання. Принцип «Cogito». Що таке філософія науки? Філософські проблеми наукового методу. Проблема індукції та спроби її розв'язання. Верифікація та фальсифікація. Фальсифікаціонізм: гіпотези та спростування. Сцієнтизм та його філософська критика.

Тема 4. Концепції розвитку. Діалектика як наукова система.

Основні концепції розвитку: поняття і загальна характеристика. Діалектика як загальна концепція розвитку: сутність та основні принципи. Метафізика та її різновиди. Поняття і система законів діалектики. Основні закони діалектики: сутність, зміст.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ.

Тема 5. Проблема людини у філософії, її значення для теорії і практики навчання та виховання.

Людина та її походження як предмет філософії. Соціальні ролі особи. Людина і суспільство. Права і свободи як критерій суспільного прогресу. Сенс життя людини. Філософські проблеми життя та смерті людини. Філософська проблема свободи людини: негативна та позитивна свобода, свобода совісті та свобода слова.

Тема 6. Суспільство: основи філософського аналізу.

Що таке соціально-політична філософія? Проблема рівності у соціальному та політичному вимірах:

рівний розподіл благ та можливостей, демократія (пряма та посередницька). Критика демократії. Спроби філософського обґрунтування та виправдання права держави на обмеження свободи, застосування сили і покарання. Право громадян на прояв громадянської непокори. Суспільство як соціальна система і основа життєдіяльності людини: сутність і зміст. Економічна, соціальна, політична, духовна сфера суспільства: поняття, зміст. Цінності: поняття, класифікація і роль у житті суспільства. Суспільний прогрес: поняття, фактори і критерії.

Тема 7. Філософія релігії. Актуальні проблеми релігієзнавства.

Що таке філософія релігії? Ідея Бога. Проблема доведення та аргументи щодо існування Бога. Проблема зла та теодицея. Віра та розум: проблема співвідношення. Філософські спроби пояснення чудес. Проблема смерті у філософії. Нудна вічність. Релігієзнавство як галузь гуманітарного знання. Сутність і походження релігії, її місце в житті суспільства. Основні риси і особливості світових релігій. Світові релігії: буддизм, християнство, іслам. Нетрадиційні релігійні культури. Класифікація нових релігійних культів. Релігії і церкви в Україні. Свобода совісті і віросповідання, їх законодавче закріплення в Україні.

Тема 8. Етика і естетика.

Що таке моральна філософія? Структура етико-філософського знання: прикладна етика, етичні теорії, мета-етика. Спроби філософсько-

		<p>теоретичного обґрунтування етичних концепцій (теорія добродесного життя, деонтологія, консеквенціалізм). Проблеми мета-етики (натуралізм, релятивізм, емотивізм). Предмет і завдання етики, її місце в системі інших наук. Походження і сутність моралі, її структура і функції. Моральна регуляція і специфіка її прояву в умовах професійної діяльності. Предмет і зміст естетики як науки, її проблемне коло. Основні категорії естетики.</p>
	<p>– навчальна література</p>	<p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гільдебранд Д. фон. Що таке філософія? / Пер. з англ. Ю. Підлісний. – Львів: Колесо, 2008. – 244 с. – С. 20-32. 2. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олександр Борисович Киричок.– Полтава: РВВ ПДАА, 2010. 3. Кривуля О.М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 4. Мондін, Баттіста. Підручники систематичної філософії: Том 3. Онтологія і метафізика / Баттіста Мондін; пер. з італ. Б.Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2010. – 284 с. 5. Мондін, Баттіста. Підручники систематичної філософії: Том 4. Філософія релігії і теодіцея / Баттіста Мондін; пер. з італ. Б.Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2012. – 208 с. 6. Татаркевич В. Історія філософії. В трьох томах (Переклад з польської А. Шкраб'юка). Т. 3: Філософія ХІХ століття і новітня. –

		<p>Львів: Свічадо, 1999. – 568 с. – С. 5-222.</p> <p>7. Філософія: Навчальний посібник / І.Ф.Надольний, В.П.Андрущенко, І.В.Бойченко, В.Л.Розумний та ін. За ред. І.Ф.Надольного – К.: Вікар, 1997 – С. 5 – 30.</p> <p>8. Чернишов В.В. Філософія і здоровий глузд / В. В. Чернишов // Грані. – 2016. – № 138. – С. 38-44. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2016_138_8</p> <p>9. Штайн Е. Вступ до філософії (Впровадження: Значення і структура твору «Вступу до філософії» Едит Штайн. Клавдія Марієць Вульф) / Пер. з нім. Ілони Терзової. – Жовква: Місіонер, 2011. – 248 с. – С. 5-19.</p> <p>10. Янарас Х. Нерозривна філософія: нариси вступу до філософії / Христос Янарас; переклад з новогрец. А. Чердаклі та Н. Клименко. – К.: Основи, 2000.</p> <p>11. Бохенский И.М. Современная европейская философия / Сокр. пер. с англ. В.В. Мшвениерадзе, М.К. Мамардашвили. – М.: Изд-во иностранной лит-ры, 1959. – 288 с.</p> <p>12. Делёз Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? / Пер. с фр. и послесл. С.Н. Зенкина— М.: Институт экспериментальной социологии, Спб.: Алетейя, 1998. – 288 с.</p> <p>13. Лоу С. Философский тренинг / Стивен Лоу; пер. с англ. А.Л. Никифорова. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 352 [2] с.</p>
--	--	--

14. Лоу С. Философские истории / Стивен Лоу; пер. с англ. А.Л. Никифорова. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 280 [2] с.
  15. Мамардашвили М.К. Философские чтения. – СПб.: Азбука-классика, 2002. – 832 с.
  16. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т. 1-4 / Дарио Антисери, Джованни Реале; в переводе и под редакцией С. А. Мальцевой. – СПб.: Пневма, 1997. – 880 с.
  17. Audi, Robert. “Philosophy: A Brief Guide for Undergraduates” / Robert Audi et al. In Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association 56 (2) (1982): i–xviii.
  18. Barnett, Dan. Philosophy: the power of ideas / Dan Barnett, Brooke Noel Moor, Kenneth Brooder; [7th ed.]. McGraw-Hill Higher Education, 2008. 122 pp.
  19. Craig, Edward. Philosophy: a very short introduction / Edward Craig. Oxford: Oxford UP, 2002. 132 pp.
  20. Dupré, Ben. 50 philosophy ideas you really need to know / Ben Dupré; [ed. by Keith Mansfield]. London: Quercus Publishing, 2007. 208 pp.
- Допоміжна**
1. Law, Stephen. The Philosophy files. / Stephen Law. London: Orion Children's Books (an Imprint of The Orion Publishing Group Ltd), 2002. 224 pp.
  2. Law, Stephen. The Philosophy Gym. / Stephen Law. London: Headline Book

		<p>Publishing, 2003.</p> <p>3. Nigel, Thomas. What does it all mean? A very short introduction to philosophy / Thomas Nigel. N.Y.: Oxford UP, 1987. 101 pp.</p> <p>4. Russell, Bertrand. "Philosophy for laymen" / Bertrand Russell. In Unpopular essays. London: George Allen and Unwin; N.Y.: Simon and Schuster, 1950. P. 21-33.</p> <p>5. Russell, Bertrand. The problems of philosophy / Bertrand Russell. N.Y.: Henry Holt & Co.; London: Williams and Norgate, 1912. 255 pp. Repr. New York and Oxford: Oxford University Press, 1997.</p>
Координатори курсу	– ім'я + прізвище координатор {посилання на <i>Profile</i> }	Руслан Гула, д.і.н., професор
	– ім'я + прізвище асистента координатора {посилання на <i>Profile</i> }	
Розклад	– період вивчення (дата початку – дата завершення)	
	– тривалість (кількість тижнів)	13
	– тиждень (I/II)	
	– дні тижня (/Ч/ПТ)	
	– початок проведення (год. та хв.)	
	– тривалість (хв.)	80 хв.
	– аудиторія	210-П, 311-П
Політика курсу	{посилання на загальні правила допуску та вивчення навчальних курсів на сторінці університету/інституту/факультету} (критерії оцінювання + складові підсумкової	За період вивчення курсу «Філософія» студент може набрати 50 балів (3-4 бали за опанування кожної з тем, що передбачає, як засвоєння теоретичного матеріалу, що засвідчується

	оцінки + тощо)	виступами на семінарських заняттях, так і виконанням практичних та тестових завдань) і 50 балів на екзамені (екзаменаційний білет передбачає наявність 2-ох питань теоретичного змісту).
Рекомендації до вивчення курсу	Загальні настанови та рекомендації щодо вивчення навчального курсу та підготовки до контрольних заходів	Для належного опанування дисципліною «Філософія» слід опрацювати базову літературу, засвоїти категорійний апарат дисципліни, основні концепції розвитку, методи пізнання, основи релігійних, етичних і естетичних знань. Особливо ретельно слід зосередитись на вмінні екстраполювати теоретичних положень філософії на конкретні практичні ситуації перспектив професійного удосконалення, управління та керівництва групами людей, співвідношення утилітарних та етичних засад організації повсякденної діяльності колективів при виконанні функціональних обов'язків.
Примітки		

- Примітки: 1. **РНЦД** – робоча навчальна програма дисципліни.
2. **ОП** – освітня програма.
3. **НП** – навчальний план.